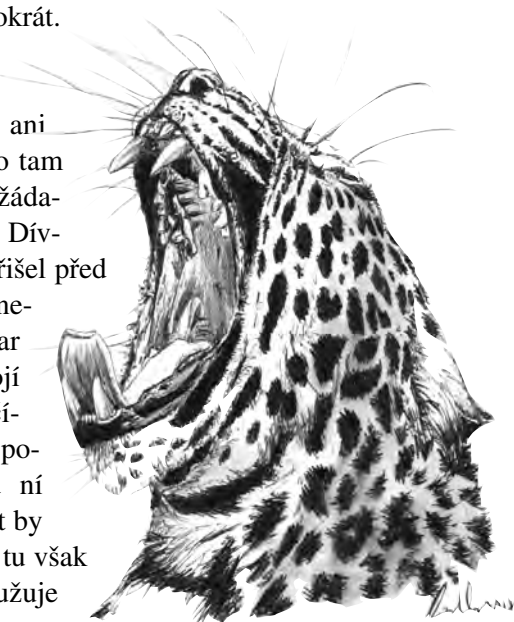

Konec leopardího muže

Slunce se rychle kloní k západu. V pralese vládne po celý den šero. I teď tu tma houstne mnohem rychleji než na vzdálené světlině, kde se rozkládá vesnice. Uprostřed volného prostranství šlehají k indigovému nebi plameny, nespoutané a divoké. Kolem patnáct dvacet kruhových chýší se střechami ze suchých travin. Oheň má v přicházející noci zajistit vesnici bezpečí, jeho praskání zní však dnes večer zlověstně jako vrčení krvelačné šelmy, připravené ke skoku. Od jedné z chatrčí se odlepí štíhlá silueta mladé dívky s malou tykví zapřenou o bok. Kráčí spěšně k temné cloně lesa. Co tam na sklonku dne pohledává?

Hluboko v pralese rozvlní houštinu u stezky sotva znatelný pohyb. Nějaké zvíře? Pták? Nebo to způsobil jen silnější závan větru? Všude je opět klid. Jen ve větvích nedalekého vysokého stromu se ozvou kočkodani, hašteřící se o nejlepší místo k přenocování. Neví nic o plížícím se nebezpečí, které je každou vteřinou blíž. Netuší také, že nehrozí jim. Vtom se vůdce tlupy vztyčí, výstražně zaštekne a celá tlupa se dá na útěk. Všichni překotně skáčou na větve sousedních stromů, kvičí a pískají. Pak zmizí bůhvíkam. Nikdo je nepronásleduje. Zase je všude klid. Po chvíli se houština zavlní a na okamžik odhalí kus skvrnitě levhartí kůže. „Bláznivé opice,“ pomyslí si její nositel a křoví se nad ním zase zavře. Byl to smrtelný omyl, který už nebude mít možnost napravit.

Dívku pohltl zšeřelý prales. I když je měsíc téměř v úplňku, na stezku už skoro není vidět. Kráčí po paměti. Šla tudy mnohokrát. Do sousední vesnice je to tak půlhodina. Zůstane tam přes noc. Je to malá vesnička, snad to ani vesnička není, jen pět chatrčí, ani vlastního medicinmana nemají. Snad proto tam každou chvíli někdo onemocní. Dnes ráno žádali tam-tamem kouzelníka z její vesnice o lék. Dívčin bratr, který tam ještě se dvěma druhy přišel před třemi dny, byl na lovu vážně zraněn. Případ nenesení odkladu. Kouzelník okamžitě lektvar připravil, ona ho bratru v kalabasu nese. Bojí se. Bojí se tmy, bojí se pralesních démonů, číhajících v noci kolem. Kouzelník jí na krk pověsil amulet. Duchové pralesa prý nad ní nebudou mít moc. Přesto má strach. Amulet by ji měl ochránit před pralesními přízraky. Je tu však ještě další nebezpečí. Lidožravý levhart. Sužuje

vesnici již několik týdnů a pravidelně si vybírá krutou daň. Především má spadeno na ženy a děti. Ani silní muži před ním nejsou v bezpečí. Sedm již jeho řádění odneslo. Nebojácní bojovníci a lovci. Odvaha jim nebyla nic platná. Jejich těla našli rozsápaná v pralese. Z lovců se stali kořistí nebezpečnějšího predátora. Nikdo nedokázal tomu řádění učinit konec. Vesnický čaroděj prohlásil, že to není obyčejné zvíře, ale krvežíznivý pralesní démon, kterého mohou zkrotit jen dobří duchové. Jeho prosby jim adresované, doprovázené četnými obětinami, však zůstaly nevslyšeny. Ochrání dívku amulet i před lidožroutem? Snaží se ty myšlenky zaplašit. Nesmí teď myslet na nebezpečí, které jí snad ani nehrozí. Její bratr je vážně zraněn. Musí se soustředit na to, aby mu přinesla lék včas. Upírá oči na úzkou stezku, ztrácející se v šeru, a přidá do kroku. Ve vlhké půdě zůstávají stopy jejich bosých nohou. Mají skončit kdesi v temnu pralesa, aniž dosáhnou cíle.

Uchazeč o členství v klanu leopardích mužů se v křoví přikrčí. Zdá se mu, že zaslechl blížící se kroky. Teď nastal čas, aby splnil svůj vstupní úkol. Zabít člena vlastní rodiny. Zpřetrhat všechny vazby, odvrhnout city, stát se krvelačnou šelmou, s níž se klan zabijáků ztotožnil. Teď má prokázat, že takový je. Že je členství v klanu leopardích mužů hoden. Že je jedním z nich. Již zná jejich tajemství. Pokud dnes neuspěje, zahyne sám. Nemá ze svého úkolu strach. Necítí soucit. Chvěje se touhou, aby jej splnil co nejdříve. Patří k leopardím mužům. Ví to. A za pár okamžiků to dokáže.

Ne, před chvílí se mýlil. To ještě nebyly kroky jeho blížící se sestry, kterou k této cestě zšerelým pralesem vylákal. Nebylo to tak obtížné. Dva členové klanu, kteří ho doprovázeli, mu pomohli. Zprávu tam-tamem o jeho údajném zranění poslali oni. Sestra je důvěřivá a naivní. Jako ostatně všichni ve vesnici. Nikdo nemá o existenci klanu tušení. Jde o tajné společenství, maskující své vraždy tak, aby se zdálo, že oběti byly zabity levhartem. Leopardí muži vědí dobře, jaké rány levhart zasazuje, vědí dobře, jak zabíjí a jak svou kořist požívá. Jakým částem těla dává přednost. A dovedou to přesně napodobit. Kolik vesničanů již leopardí muži v přítmí pralesa rozsápali železnými spáry, nasazenými na ruku! Historiku o lidožravém levhartovi, řádícím v okolí, rozšířili oni. Vesničané jí věří. Nepohodlní jsou jeden po druhém odstraňování, nikdo nemá tušení, jak to ve skutečnosti je. Nebude dlouho trvat a klan ovládne celý kraj.

Zálibně pohlédne na pláštěnku z levhartí kůže, kryjící mu tělo až k bokům. Na hlavě levhartí maska s otevřenou tlamou a vyceněnými tesáky. Mezi rozevřenými čelistmi kruté oči. Jeho oči. Až na sestru z přítmí skočí, zemře možná hrůzou dřív, než do ní zatne spáry. Je lovec, ona kořist. Už není člověkem, ale číhající šelmou. Ztotožnil se s ní. Cítí to v každé části těla. Smysly se mu zbystřily, zrak zostrčil. Chřípí se chvěje očekáváním. Je nejobávanější šelmou pralesa. Podívá se na ruce s železnými spáry. Jediný úder do hrudi znamená jistou smrt. Znovu si prohlíží dlouhé drápy a zkouší na tváři jejich ostrost. Nemůže se dočkat okamžiku, kdy je použije.

Uchazeč o členství v klanu leopardích mužů do poslední chvíle nic netuší. Nestučí ani vykřiknout. Jen zachroptí, když se mu do hrdla zatnou zuby skvrnitě šelmy. Levhart párkrát zatřese tělem, které sebou ještě několikrát škubne ve smrtelné křeči, a pak je odvede do tmy.

Dívka prochází kolem tohoto místa o několik minut později. Netuší, co se tu stalo. Spěchá, aby přinesla lék včas. Když dorazí do cíle, nemůže pochopit, kam její bratr zmizel. Napůl sežranou horní polovinu jeho těla s chybějící paží najdou za několik dní lovci z vesnice. Je zaklíněná do vidlice stromu vysoko v koruně. Krátce nato je rozsápán další leopardí muž, číhající na svou oběť. Příslušníci klanu v hrůze zjistí, že lidožravý levhart není jejich výmyslem, ale skutečností. Teď to jsou oni, kdo pocítí strach. Pochopí, že se krutému pralesnímu démonu ve skvrnitém šatě, jehož jméno si prisvojili, znelíbili. Že se rozhodl je zničit.

Ve svatyni Nimba džu-džu

Historku o leopardím muži mi vyprávěl muž, který prožil v západní Africe téměř celý život. Zmíním se o něm podrobněji v následující kapitole. Sám jsem se však s touto nebezpečnou tradicí setkal ve stejné oblasti, i když nepřímo, a to při výpravě do svatyně Nimba džu-džu, ležící v oblasti stejnojmenné hory na hranicích Guineje a Pobřeží slonoviny. A také jsem tu byl svědkem hrůzného rituálu, který mě děsí dodnes.

Expedice jsme se zúčastnili tři. Kromě mne i mí dva přátelé – guinejský etnograf Mamadu a jugoslávský lékař Slavčo, působící dlouhodobě v Konakry v rámci pomoci mladé Guinejské republice, která získala nezávislost v roce 1960, pět let před naší cestou, a odkud krátce nato většina francouzských odborníků odešla. O této výpravě píšu v jedné kapitole jiné své knížky, zde se však o ní ve zkratce zmiňuji kvůli záhadě, která mě ve svatyni Nimba džu-džu ohromila, a jejímu překvapivému objasnění, jež jsem až dosud nikdy neprozradil.

Na rozdíl od individuálně působících čarodějů je kolem svatyně džu-džu soustředěna tajná čarodějnická společnost, tajná organizace, mající vlastní hierarchii a vyžadující od svých členů naprostou poslušnost. Tyto společnosti jsou rozšířeny po celé západní Africe, jejich původ však leží v bývalých francouzských koloniích, zřejmě právě někde u hranic Guineje a Pobřeží slonoviny. V čele každé ze samostatných „svatyní“ stojí nejvyšší čaroděj, velekněz, jemuž je podřízeno několik dalších

vysoce postavených čarodějů. To je jádro každé svatyně, jakýsi výbor, jehož příslušníky řadoví členové neznají. Celá organizace je vybudována na základě pyramidy. Na každého z vysokých kněží – čarodějů je napojeno několik dalších členů. To jsou čarodějové prvního stupně a není jich mnoho. Na ně je opět vázána skupina členů druhého stupně, kteří mají kontakt na zasvěcence nejnižšího, třetího stupně. Jednotliví členové své druhy neznají – jsou spojeni pouze se svým „nadrízeným“, od něhož přijímají pokyny a rozkazy. Sousedé ve vesnici nemusí vůbec vědět, že jsou oba členy společnosti džu-džu.

Každá svatyně džu-džu poskytuje svým klientům, kteří musí samozřejmě dobře zaplatit, nejširší okruh služeb. Od vraždy nepohodlné osoby na objednávku přes zajištění úspěchu v jakékoliv činnosti, přičarování lásky vyhlédnuté osoby, předpovídání budoucnosti, přivolání neštěstí či nezdaru na nebezpečného soka, zajištění beztrestnosti za spáchaný zločin a co já vím co ještě. Na svatyni džu-džu se můžete obrátit s jakoukoliv žádostí, nikdy neodmítne. K čarování je však vždy zapotřebí úlitby duchům. V době naší výpravy bylo známo, že zlopověstná svatyně Nimba džu-džu praktikuje i lidské oběti. A tak bylo zajištění zvláště náročných služeb kromě jiného někdy spojeno i s předáním otroků, dětí či jiných osob, které byly krátce poté obětovány.

Mamadu byl rozený Afričan, a ačkoliv studoval ve Francii, z kouzel džu-džu měl hluboce zakořeněný strach. Snažil se však zůstat nad věcí. Neuvažoval o podstatě čarování. Bylo pro něho součástí místní tradice, a to velmi významnou. Chtěl proto co nejpodrobněji prozkoumat všechny obřady a praktiky a z etnografického hlediska je zdokumentovat dříve, než je moderní doba smaže a džu-džu zmizí v propadlišti dějin. A já viděl v této expedici jedinečnou příležitost, jak se dostat do tajemné lesní Guineje, do oblasti hory Nimba, opředené tolika legendami a pověstmi.

Ve vesnici Ngo, ležící nedaleko cíle naší cesty, nás napřed do obávané svatyně vůbec nechtěli pustit. Místní kouzelník nám další cestu nechtěl povolit. Duchové předků s tím prý nesouhlasí. Navíc v okolí řádí leopardí muž, který již rozsápal několik vesničanů. Sice má prý spadeno především na ženy, ale člověk nikdy neví. Celá vesnice se před ním třese hrůzou. Tuší, že je to někdo z nich, nemají však tušení kdo.

„Leopardí muži zabíjejí své oběti zvláštním kovovým spárem,“ poučoval mě Mamadu, „takže mrtvola vypadá, jako by ji roztrhal levhart. Dověděl jsem se, že tu asi před měsícem byla rozsápána starší žena. Poblíž našli kus levhartí kůže, čelenku či spíše levhartí masku, kterou si leopardí muži nasazují na hlavu. Žena mu ji zřejmě strhla, když se bránila. Dali mi ji, podívej se!“

Sáhl do kapsy své safari vesty a podal mi ji. Hladil jsem jemnou levhartí srst a obdivoval pečlivost, s níž byla maska zhotovena. Kolik lidí ještě její majitel zahuší, než ho dopadnou? A dopadnou ho vůbec? Ta maska však byla nádherná. Fascinovala mě. Najednou jsem po ní strašně zatoužil. Nakonec jsem Mamadua přemluvil, aby mi ji věnoval. Však mu to později nějak oplatím!

„Leopardí muži mají spadeno na Evropany a na ty černé, kteří s nimi spolupracují,“ dodal povzbudivě. „Třeba se s nimi ještě setkáme a dostanu jinou čelenku. Pokud oni nedostanou dřív nás!“

„To bylo kdysi,“ odporoval Slavčo. „Teď si už pořádně rozmyslí zkrivit nám být jen vlásek na hlavě. Dobře vědí, že by měl útok na bělocha vzápětí za následek trestnou expedici.“

„Možná ještě nedávno, za Francouzů,“ nedal se Mamadu. „Snad nevěříš, že by se dneska někdo v Konakry obtěžoval s organizováním vojenské expedice kvůli třem ztraceným potrhkým etnografům, kteří lezli, kam neměli? A kdo by dokázal, že to byli právě leopardí muži, kdo jim podřízl krk?“

I když to s povolením další cesty do svatyně vypadalo zprvu bledě a nepomáhaly ani četné dary, nakonec se přece jen našlo řešení.

To nám poradila hezká mladá černoška Tabita, o níž mi Ma-

madu šeptal, že je také čarodějka. Prý ale hodná. Navrhla, abychom k darům pro kouzelníka, který měl o osudu naší expedice rozhodnout, přidali i mé rezervní brýle. Ty tu měly význam přímo magický. Tím, že dobře vidícímu oku znejasňovaly a zamlžovaly skutečnost, byly chápány jako průzor do tajemného, mlžného světa duchů. Pomohlo to. Přidali jsme k brýlím ještě několik dalších třepek, kouzelník se znovu poradil s duchy předků, vtělenými do obrovských brouků v Háji posvátných goliášů, a ti vyslovili souhlas. Podařilo se nám dokonce po dlouhém přemlouvání získat i místního průvodce. Jako záminku k naší návštěvě vymyslel Mamadu už v Konakry žádost o zprostředkování kontaktu s legendárními, asi metr vysokými trpaslíky séhité, kteří údajně v okolí hory Nimba žijí, a občas prý dokonce s černošskými vesnicemi provozují jakýsi výměnný obchod. Vesničané v Ngo tvrdili, že je člověk může spatřit nanejvýš jednou za život. Mamadu tajně doufal, že třeba nemusí jít jen o záminku. Co když séhité opravdu existují a čarodějové jsou skutečně nadaní mimořádnými schopnostmi a umožní mu séhity spatřit, nebo se s nimi dokonce setkat? Byla by to jedinečná senzace!

Cestu ještě trochu zkomplikovalo to, co Tabita sdělila Mamaduovi:

„Ty bys do svatyně džu-džu chodit neměl, hrozí ti tam velké nebezpečí!“

Mamadu se vylekal:

„Proč právě já bych tam neměl chodit? Beze mne se tam nikdo nedomluví!“

Tabita se na něho dlouze podívala a pak řekla:

„Vím to. Ty ale nemáš na setkání s džu-džu dost síly.“

Mamadu zalapal po dechu. Pak se trochu vzpamatoval:

„Říkáš, že na setkání s džu-džu nemám dost síly. Tak mi ji dej, Tabito! Jsi přece čarodějka!“

Tabita znamená v překladu *gazela*. Těžko by někdo mohl pro tu hezkou černou holku vybrat přílehavější jméno.